

2019 – ANUL TRIBUNIȘTILOR (XLIX): ROMÂNIA - Românii au citit cu mulțumire „Tribuna” ... - Zbuciumări politice la românii din Ungaria – Cei ce s’au făcut stăpâni pe „Tribuna”!

1848-1925 **1838 - România - primul cotidian românesc**

ROMANTISMUL: evocarea trecutului istoric
-motiv de redeșteptare a spiritului național,
cultivarea virtuților înaintașilor,
prețuirea naturii și a iubirii, ...

REALISMUL: are în vedere
prezentul și realitatea acestuia!

rolul manipulator al presei

**romantism - realism - sămănătorism -
poporanism - symbolism**

**e destul să scrii, să ai cerneală, tipografie și
hârtie și să dispui de abonați pentru-ca
să duci înainte o lucrare publicistică?**

**ziaristul nu se poate susține decât având în
vedere interesele de partid, cele comerciale,
și slăbiciunile oamenilor ...**

**vina pentru starea, în care se află presa, nu cade
numai asupra ziariștilor, nici numai asupra
editorilor ..., ci și asupra publicului cititor ...**

se scriu multe rele despre presă și despre ziariști ...

sagunism - tribunism - sămănătorism

prin cultura un organism social!
Miseriile presei
Zbuciumări politice
la românii din Ungaria

În „Istoria modernă a Românilor (1821-1918)”, prof. Vasile Pascu prezintă cele două mari realizări ale culturii moderne: «înlocuirea, în scriere, a alfabetului slavon cu cel latin și punerea bazelor învățământului național. Așa cum toate națiunile moderne europene își formau edificiul politic instituțional pe baza limbii și a spiritului lor, tot așa națiunea română își căuta acest ideal pe baza comunității sale lingvistice și istorice (...) Cel dintâi cotidian românesc a apărut la București, la **1 ianuarie 1838** și purta titlul „România”, având ca redactori pe Aaron Florian și Gh. Hill». Născut în satul Rod (com. Tilișca), Florian Aaron a deschis seria istoricilor români care au studiat apariția culturii române și a patriotismului; el definea patria incluzând locul natal, pământul, locuitorii, instituțiile și așezămintele sociale, interesele și acțiunile comune. Prof. Pascu Vasile, enumeră și curentele literare și rolul creatorilor în societate: « - **ROMANTISMUL**, se caracterizează prin **evocarea trecutului istoric** (ca motiv de redeșteptare a spiritului național), cultivarea virtuților înaintașilor, prețuirea naturii și a iubirii, forța evocatoare a narațiunii și atmosfera încărcată de dramatism. - **REALISMUL**, are în vedere **prezentul și realitatea acestuia**. Creațiile literare procedează la analiza comportamentului uman în mediul natural și social, la încadrarea manifestărilor urmând în anumite coordonate tipice și urmărirea personajelor într-un context dat. - **SĂMĂNĂTORISMUL**, are o **atitudine critică față de prezent și idealizează trecutul**; satul românesc este prezentat ca un mediu ideal de viață, orașul – din contră – devine un mediu al

înstrăinării umane, cu personaje dominate de instincte primare. - **POPORANISMUL**, a luat naștere sub influența narodnicismului rus și se caracterizează prin compasiune față de lumea satelor și prezentarea pesimistă a vieții locuitorilor rurali. - **SIMBOLISMUL**, curent literar teoretizat de Alexandru Macedonski, în viziunea căruia ideile abstracte pot fi redată cu ajutorul unor obiecte fizice, devenite simboluri.(...)». Istoria culturii politice a românilor nu a fost scrisă, analiza încadrării scrierilor ziaristilor tribuniști în aceste curente, trebuind să țină cont de contextul realității supraviețuirii românilor în imperiul austro-ungar.

Parcursul acestora în lupta națională a fost prezentat sintetic de însuși cititorul „**Tribunei**” - Ioan Slavici - în lucrarea „**Zbuciumări politice la românii din Ungaria**” (1911): «„**Tribuna**” din Sibiu și „**Foaia Poporului**” au fost înființate și susținute în lupta grea nu numai cu guvernul ungar și cu societatea maghiară, ci și cu o însemnată parte din societatea cultă română. Cu toate acestea ele nu numai au răzbit, ci au avut tot odată o înviere hotărâtoare în viața culturală și în cea politică a Românilor. (...) Românii au citit cu mulțumire „**Tribuna**” și „**Foaia Poporului**” și le-au îmbrățișat pentru-că în coloanele lor erau date pe față gândurile și simțămintele lor. Cei ce s’au făcut stăpâni pe „**Tribuna**” și pe „**Foaia Poporului**” n’au înțeles lucrul acesta, închipuindu-și că e destul să scrii, să ai cerneală, tipografie și hârtie și să dispui de abonați pentru-ca să duci înainte o lucrare publicistică, ci au voit să „prelucreze” publicul potrivit cu instrucțiunile lor. Au fost dar încetul cu încetul părăsiți de publicul cititor, pe care noi îl creaserăm lucrând cu inima curată, și la 1895 era de prevăzut, că „**Tribuna**” nu va mai putea să se susție. Aderenții sinceri ai programului național au luat dar hotărârea de a continua lucrarea dela Arad, unde s’a înființat „**Tribuna Poporului**” sub conducerea repositului Ioan Rusu-Șirianu, care fusese isgonit din redacțiunea „**Tribunei**” dela Sibiu. (...)

Condusă în același spirit ca cea dela Sibiu, „**Tribuna**” din Arad în curând a străbătut, i-a îmbărbătat ear pe români și după câți-va ani Ioan Russu-Șirianu și Părintele Vasile Mangra au putut să pornească mișcarea pentru intrarea Românilor în acțiunea parlamentară, pe care poporul, mai ales în părțile Aradului, o cerea cu multă stăruință. (...)

În înțelesul acesta a stăruit Șaguna, ca Românii să-și trimită reprezentanți în dieta ungară pentru-ca să sprijinească guvernul atunci și numai atunci, când sunt în joc interese generale ale monarhiei și în deosebi drepturile Coroanei. Această politică rațională nu mai avea însă nici un rost după ce Ungaria avea guverne, care nu țineau să fie sprijinite de Români. Din ziua, în care generalul Traian Doda, omul de încredere al Împăratului, a fost nevoit să iasă din dieta ungară și a trebuit să se prezinte în fața curții cu jurați, era învederat, că nu mai au Românii ce să caute în dieta ungară. Combătând guvernul cu orice preț, ei îi slăbiau pozițiunea și le făceau servicii închinătorilor lui Kossuth, iar sprijinindu-l se făceau slugi ale unui stăpân, care n’avea nevoie de dânșii. Intrarea în acțiune a Românilor avea rost numai după ce Coroana, ieșind biruitoare din lupta cu „națiunea” însărcinată cu conducerea afacerilor publice ale regatului ungar oameni cumpeniți, care, având nevoie și de sprijinul Românilor, „caută pentru regularea relațiilor o formă statornică, prin care li se inspire tuturor cea mai deplină încredere în viitor”. Ne fiind conduse afacerile publice de asemenea oameni, intrarea în acțiune putea să fie o satisfacțiune pentru poporul doritor de lupte, dar nu putea să aibă nici un rezultat practic».

În capitolul „Miseriile presei”, Ioan Slavici explică **rolul manipulator și ... al presei ...** : «Se vorbesc și se scriu multe rele despre presă și despre ziariști: eu însă afirm pe temeiul experiențelor făcute de mine însu-mi, că **vina pentru starea, în care se află presa, nu cade numai asupra ziariștilor, nici numai asupra editorilor ce le speculează munca, ci și asupra publicului cititor**, ba mai ales asupra lui. În coloanele unui organ de partid nu se poate spune adevărul decât în marginile trase de interesele de partid. Când partidul e la „putere”, toate măsurile luate de guvern și toate faptele săvârșite de susținătorii lui au să fie acoperite de laude. Dacă ele sunt greșite ori pornite din gând rău, tu ziarist ai să taci ori să le răstălmăcești. Dacă partidul e în opozițiune, faptele bune ale guvernului și ale susținătorilor lui au să fie trecute cu vederea, dacă nu pot să fie răstălmăcite, ear greșelile și abuzurile de putere ale lui au să fie exagerate.

Bine, frumos și vrednic de laudă e numai ceea ce pornește de la partidul, pe care-l reprezintă ziarul, ori dela vreunul dintre membrii lui, care toți sunt oameni cum se cade, ori și cât de multe ar fi mișeliile săvârșite de dânșii. Acesta e lucru firesc de sine înțeles și știut de toți, asupra căreia nu mai încapă nici o discuțiune: partidele fac între ziariști selecțiune potrivit cu interesele lor particulare, și'n redacțiunea unui organ de partid nu pot să lucreze decât oameni, care se împacă cu gândul, că vor spune adeseori și ceea ce nu este adevărat. Oameni, care nu se împacă cu gândul acesta, o pat ca Eminescu, ca Părintele Nicolae Cristea, care la 1883 a fost dat afară dela „**Telegraful Român**”, ca mine, care a trebuit nu o dată să ies din o redacțiune în interesul partidului, ori ca reposatul Ioan Rusu Șirianul. Mai ușor nu răsufală nici ziariștii, care lucrează prin redacțiunile ziarelor așa zise „**independente**”. Aceste atârână de bunul plac al „marelui” public și fac vânătoare de senzațiuni, căci așa cer interesele „comerciale” ale întreprinderii. Aceste interese mai cer însă și ca fie guvernul, fie opozițiunea să aibă cuvinte de a sprijini întreprinderea. Situațiunea ziaristului e deci în ultima analiză chiar mai grea decât în redacțiunea vreunuia dintre organele de partid. Așa ori așa, **ziaristul nu se poate susține decât având în vedere interesele de partid, cele comerciale, și slăbiciunile oamenilor**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2019-anul-tribunistilor-xlix-romania-romanii-au-citit-cu-multumire-tribuna--zbuciumari-politice-la-romanii-din-ungaria-cei-ce-sau-facut-stapani-pe-tribuna-148923.html>

În: *Tribuna*, 8 decembrie 2019